

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2021/22:18

Onsdagen den 15 december

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Magdalena Andersson (deltar per telefon)

Information och samråd inför Europeiska rådet den 16–17 december 2021 samt information inför toppmöte i det östliga partnerskapet den 15 december 2021

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God morgon! Klockan har passerat 9.00, och jag hälsar er alla hjärtligt välkomna till dagens sammanträde med EU-nämnden. Vi håller till som seden bjuder i Skandiasalen.

I dag har vi en föredragningslista med Europeiska rådet under punkt 1. Statsminister Magdalena Andersson kommer att ge information och ha samråd inför Europeiska rådet den 16–17 december 2021 samt ge information inför toppmöte i det östliga partnerskapet den 15 december 2021.

Välkommen hit, statsministern! Vi inleder med information.

Anf. 2 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr ordförande! Europeiska rådet träffas som sagt i morgon, och det blir ett endagsmöte snarare än det som ursprungligen planerades, alltså två dagar. På dagordningen står covid-19, krishantering och beredskap, migration, säkerhetsfrågor samt en fortsättning på den diskussion som fördes i oktober om höga energipriser.

Bland utrikesfrågorna ska bland annat den belarusiska regimens avskyvärda agerande vid gränsen mot EU diskuteras.

Ordförande! Jag börjar med covid. Den ökade smittspridningen som vi ser i många länder i Europa är oroande, inte minst framväxten av nya virusmutationer. Det är också flera länder som vidtar åtgärder för att bromsa smittspridningen av den nya omikronvarianten.

Det är självklart nödvändigt att vi inom EU fortsätter att samordna oss kring reserestriktioner och de digitala covidintygen. Viktigt är också att fortsätta arbetet med att få så många människor som möjligt att vaccinera sig mot covid-19. Det är såklart prio ett. Här handlar det både om att möta vaccinskepsis och desinformation och om att öka tillgängligheten till vaccination.

Här hemma i Sverige genomför vi informationsinsatser på både nationell och lokal nivå för att motverka de tveksamheter som finns. Vi vaccinerar oss såklart både för vår egen skull och för varandra. Det är viktigt att komma ihåg nu när vi ser en ökad smittspridning i många länder.

Parallellt med EU:s interna arbete fortsätter också det internationella arbetet. Här är det viktigt att vi stärker biståndet till Covax både ekonomiskt och genom att våra överskottsdoser kan förmedlas till länder med stora behov men liten tillgång till vaccin. Ofta behövs också hjälp med logistik och andra flaskhalsar så att de här doserna verkligen når hela vägen ut. Den nya omikronvarianten är ett tydligt bevis på att global vaccintillgång är avgörande för att bekämpa pandemin. Vi behöver se till att få ned smittspridningen runt om i hela världen.

Ordförande! Vidare på dagordningen står också EU:s kollektiva beredskap, insatsförmåga och förmåga att stå emot framtida kriser. Här behöver vi ta vara på lärdomarna från hanteringen och samarbetet som vi hade under pandemin. Mycket har fungerat bra, men framför allt i början av pandemin stängde länder gränser för både varor och tjänster – till och med för leveranser av livsnödvändig skyddsutrustning. Ett sådant själviskt agerande är oacceptabelt och får inte upprepas inom vår union.

Herr ordförande! Europeiska rådet ska som sagt återkomma till frågan om höga energipriser. Som ni vet är den frågan väldigt närvarande här i Sverige men såklart än mer i andra delar av Europa som ju har ännu högre energipriser.

Under diskussionen i oktober hävdades från vissa håll att priserna berodde på marknadsmanipulation eller briser i systemet med handel med utsläppsrätter. Vi har fått rapporter från EU:s tillsynsmyndigheter för finans- och elmarknad, och de rapporterna ger inget stöd för en sådan uppfattning. Det är bra, för då kan diskussionen utgå från en gemensam faktabas.

Det är tydligt att de höga elpriserna framför allt orsakas av höga priser på naturgas. Det understryker att omställningen till fossilfria energislag behöver påskyndas för att vi ska kunna uppnå EU:s klimatmål men också för att minska beroendet av fossila bränslen och fluktuationer av gaspriserna.

Den verktygslåda som kommissionen presenterade i oktober fortsätter att vara en bra utgångspunkt. I den verktygslådan handlar det framför allt om nationella åtgärder. Regeringen ser inget behov av gemensamma ekonomiska stödinsatser.

Jag vill i det här sammanhanget också beröra frågan om taxonomi och kärnkraften, som ju har givit upphov till meningsskiljaktigheter. Regeringens utgångspunkt i frågan förblir att kärnkraften som fossilfritt energislag spelar en viktig roll i energiförsörjningen och för en hållbar ekonomi. Regeringen anser också att taxonomins princip om teknikneutralitet är viktig att bevara, alltså att alla fossilfria tekniker som bidrar till klimatmålen och som uppfyller stränga säkerhets- och miljökrav bör kunna ingå i taxonomin.

På den grunden anser regeringen att kärnkraften kan inkluderas i taxonomin, men det innebär därmed inte att kärnkraften automatiskt är hållbar. Det är i ärlighetens namn en fråga för framtida generationer att göra den bedömningen.

Jag kommer vid mötet på torsdag att göra klart att det här är Sveriges hållning.

Herr ordförande! Europeiska rådet ska också diskutera framtagandet av en ny strategi för EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete, den så kallade strategiska kompassen. I en omvärld som präglas av osäkerhet,

populism och extremism behöver vi i EU förstärka vårt samarbete. Här är det också viktigt att vi har en omvärldsbild som täcker EU:s södra, östra och norra grannskap. Grundprincipen är att användandet av militära resurser ytterst är ett nationellt beslut och att det står fast.

Att EU stärker och fördjupar sitt samarbete ska heller aldrig innebära att vi sluter oss för omvärlden. Tvärtom behövs samarbete med likasinnade runt om i världen mer än någonsin. Både multilaterala, regionala och bilaterala partnerskap stärker den samlade europeiska förmågan. Det viktigaste samarbetet förblir samarbetet med USA, den transatlantiska länken och EU:s samarbete med Nato. Regeringen stöder därför arbetet med att ta fram en ny EU-Nato-deklaration.

Det är slutligen viktigt att fokus inte bara ligger på det militära utan även på EU:s civila verktyg. Här behöver vi ta arbetet vidare med den civila pakten.

Herr ordförande! Därutöver är den externa dimensionen av migration tillbaka på Europeiska rådets dagordning. Det rör sig återigen om en uppföljning från mötet och om de handlingsplaner för prioriterade ursprungs- och transitländer som beställdes tidigare av kommissionen och den höga representanten.

Under hösten har totalt åtta utkast till handlingsplaner presterats för samarbete kring migration med ursprungs- och transitländer. De här planerna har fått brett stöd av medlemsländerna samtidigt som en ökad konkretion har efterfrågats.

Det här är ett steg i rätt riktning, men samtidigt behövs ytterligare ansträngningar för att få ett gemensamt asylsystem på plats som bygger på en balans mellan ansvar och solidaritet.

Herr ordförande! Bland utrikesfrågorna står den belarusiska regimen hänsynslösa utnyttjande av människor som vill söka sig till Europa i fokus. Både EU och Sverige har kraftfullt fördömt detta cyniska utnyttjande av migranter för politiska syften. För att sätta kraft bakom orden har vi nyligen beslutat om ytterligare ett sanktionspaket och även att med olika medel se till att flyg med migranter till Belarus stoppas. Här är vi beredda att vidta ytterligare åtgärder.

Samtidigt får de här hybridattacker inte avleda uppmärksamheten från det valfusk som skedde i samband med valen i Belarus förra året eller den mycket brutala repression som regimen utsätter befolkningen för. Regeringen fortsätter, trots uppenbara svårigheter, att stödja civilsamhället och de demokratiska krafterna i Belarus.

Herr ordförande! Den ryska upprustningen vid gränsen till Ukraina är djupt oroande. Europeiska rådet manar till deeskalering. Sverige och EU bekräftar sitt fulla stöd för Ukrainas självständighet och dess territoriella integritet. Förvärras situationen kommer det att innebära en allvarlig försämring av EU:s och Rysslands relation. Det behöver göras klart att EU kommer att agera kraftfullt om ett ännu allvarligare läge skulle komma att uppstå.

Vi ska därutöver ha en diskussion inför EU:s toppmöte med Afrikanska unionen. Det är bra att EU stärker sin relation till Afrika. Inte minst den pågående pandemin visar på vikten av samarbete kring vaccintilldelning. Vi behöver utveckla vår relation till Afrikanska unionen och inkludera arbetet med att öka investeringar, värna fred och säkerhet och få till en ordnad migration och process kring återvändande.

Vi kommer även att beröra den mycket oroande situationen i Etiopien. Här behöver EU upprätthålla trycket för vapenvila, obehindrat och säkert humanitärt tillträde och en politisk lösning på konflikten.

Herr ordförande! Dagen före toppmötet kommer det också att hållas ett möte i det östliga partnerskapet. Toppmötet väntas anföras av en gemensam politisk deklaration om en ny agenda för samarbetet. Mötet med länderna i det östliga partnerskapet bör bekräfta EU:s engagemang och politiska vision. Som nämnden tidigare har informerats om har Belarus inte bjudits in till det här mötet.

Slutligen ska det också hållas ett eurotoppmöte i inkluderande format som ska se över de framsteg som har gjorts när det gäller att stärka bankunionen och färdigställa kapitalmarknadsunionen. Det kommer inte att fattas några beslut på mötet om detta.

Med det avslutar jag min redogörelse inför Europeiska rådets möte.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi gör som seden bjuder och inleder med frågor från fyra partier i storleksordning, och sedan låter vi statsministern komma med kommentarer och svar. Därefter fortsätter vi med ytterligare fyra partier. Om tiden medger på slutet kommer vi också att ge plats för en kompletterande fråga från de partier som har fler än en ledamot här.

Anf. 4 CLASGÖRAN CARLSSON (S):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

I juni 2020 fattade Europeiska rådet beslut om att gå vidare med arbetet med att utveckla en strategisk kompass som ska bidra till att ge politisk vägledning för den fortsatta utvecklingen av EU:s säkerhets- och försvarssamarbete. I en tid när det säkerhetspolitiska omvärldsläget blir alltmer osäkert ökar EU:s roll i främjandet av fred och frihet i Europa och globalt. Utvecklingen av en tydligare strategisk inriktning för säkerhets- och försvarssamarbetet blir allt viktigare, och den strategiska kompassen är en grundläggande del av detta.

EU ska som viktig global aktör agera brett, civilt såväl som militärt, genom hela konfliktskykeln. Det är viktigt att alla unionens verktyg används för att främja freden, friheten och demokratin.

Med detta sagt: Den svenska hållningen har varit, är och förblir att diplomatin alltid är den främsta försvarslinjen. Här har Sverige, med vår långa historia av diplomatiska kontakter och medling i svåra konflikter, mycket att bidra med till EU:s arbete och strategi.

Hur ser statsministern på utvecklingen av EU:s strategiska kompass och den roll som Sverige kan spela i detta viktiga arbete?

Anf. 5 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag kanske kommer att tala lite längre, för jag tänkte ta upp en hel del frågor. Som vanligt är det många punkter på dagordningen.

Vad gäller covid är det en oroande utveckling med smittspridningen som vi ser i Europa och i världen. Det är viktigt att EU:s gemensamma delar i detta sker koordinerat och att vi gemensamt också motverkar desinformation.

Jag kan inte heller trycka nog på hur viktigt det är att vi ser till att vaccinationsgraden blir ännu bättre. Vi ser att vissa länder tyvärr inte har

en tillräckligt hög vaccinationsgrad, och det är allvarligt. Problemet är inte längre tillgången på vaccin.

Bara för att ha det sagt: Svaret är inte obligatorisk vaccinering. Det har på vissa håll runt om i Europa förts fram, men jag vet att det inte heller är regeringens ståndpunkt.

Jag vill också ta upp en sak som vi har lyft ett antal gånger, och det är de handelshinder som finns med anledning av covid och som diskuteras. När det gäller handelshinder som strider mot den inre marknaden behöver Sverige fortsatt påtala att detta inte är acceptabelt.

När det sedan gäller energipriserna har ju den här hösten med all tydlighet visat att beroendet av fossila energikällor fortfarande är mycket stort i Europa. Under hösten har elpriserna i Europa slagit rekord, även i Sverige, och det har blivit åter blivit lönsamt att elda med kol. Anledningarna till detta är många, men en av dem är att länder mitt i en energiomställning har lagt ned fungerande fossilfria kärnkraftverk och inte byggt ut förnybara energikällor i tillräckligt hög grad. Det har inte bara lett till höga energipriser utan också försatt EU i ett säkerhetspolitiskt mycket svårt läge.

Ska vi klara våra klimatmål och minska våra utsläpp behövs kärnkraften. Det är därför beklagligt att nuvarande regering väljer att följa Tysklands exempel och lägga ned fullt fungerande kärnkraftsreaktorer och tro att vindkraften kan fylla tomrummet.

För oss moderater är det extra viktigt att vi nu värnar den kärnkraft som vi har kvar. Därför har vi vid upprepade tillfällen framhållit vikten av att kärnkraften ska klassas som hållbar inom ramen för taxonomin. På så sätt säkrar vi kärnkraftens framtid och skapar långsiktiga förutsättningar för att minska elpriserna och utsläppen.

Vid det förra samrådet fick statsministern Löfven ett tydligt uppdrag från EU-nämnden att vid Europeiska rådet föra fram Sveriges ståndpunkt och argumentera för att svensk och europeisk kärnkraft ska klassas som hållbar inom ramen för taxonomin. Detta misslyckades statsminister Löfven med, för han ansåg att regeringen stod över EU-nämnden och inte behövde följa våra beslut.

Nu kommer det att presenteras ett förslag om taxonomin den 22 december, sägs det, och regeringen har ju redan förspillt en hel del tid i den här frågan. Regeringen har hanterat den här frågan precis som man har hanterat det svenska skogsbrukets roll i taxonomin. Men det finns fortfarande tid att argumentera för Sveriges och kärnkraftens behov.

Därför anser Moderaterna att det är av stor vikt att regeringen denna gång tar till orda. Som jag har uppfattat det ska statsministern ska göra det vid det här tillfället. Det tycker jag är en framgång. Men för vår del anser vi fortfarande att statsministern ska ta upp att kärnkraften är att klassa som hållbar.

Ordförande! I veckan har utrikesministrarna träffats i Bryssel. Jag har av rapporteringen kunnat läsa mig till att vår utrikesminister Ann Linde mycket korrekt har sagt att beroendet av rysk gas och olja väcker oro och att "vi är på ett osunt sätt beroende av energi från Ryssland". Nu var det lite skramligt, ska jag erkänna, men jag hörde inte att statsministern lyfte just kopplingen mellan säkerhetsfrågan och energifrågan. Jag ser inte heller att det kommer upp i slutsatserna, så jag undrar om detta är någonting som statsministern kommer att ta upp.

2021/22:18
15 december

Precis som ClasGöran Carlsson ska jag också säga något om den strategiska kompassen. Det blir kort, för jag har sagt det många gånger. Jag är orolig för att man inte tillräckligt tydligt väger in det nordliga perspektivet och Arktis ökade betydelse. Apropos energipriserna, som ju är ett tema i mitt inlägg, kan jag säga att jag också tycker att energiperspektivet saknas i den strategiska kompassen. Det har jag uppfattat att även Ann Linde tycker.

Ordförande! När det gäller de externa relationerna instämmer jag med vad statsministern sa om Belarus. Det är en hybridattack och ska hanteras på det viset. EU har här visat tydlig handlingskraft med nya sanktioner.

När det gäller Ukraina betonar vi att den ryska annekteringen av Krimhalvön 2014 är förkastlig. Nu ser vi hur Ryssland samlar stora militära styrkor vid Ukrainas gräns. Det uppges handla om 100 000 soldater och ett stort antal militära fordon. Spänningen är påtaglig och tydlig. Hotbild föreligger.

Då är det väldigt bra att Europeiska rådet, liksom Sverige vid mötet, väldigt tydligt betonar att det är nödvändigt med en omedelbar nedtrappning och att vi ger vårt fulla stöd till Ukrainas självständighet och territoriella integritet. Detta är självklarheter.

Moderaterna är eniga om att EU måste agera för att visa Ryssland att man inte kan acceptera ryska hot mot Europa, och EU måste fatta beslut så att det skyndsamt får konkreta konsekvenser om Ryssland får för sig att göra verklighet av sina hot.

Låt mig ändå avsluta med energikrisen. Det är ju helt orimligt att Europa gör sig beroende av rysk gas. Tyvärr är Nord Stream 2 nu färdigbyggd och fylld med gas. Moderaterna varnade för detta redan för fem år sedan. Det vi sa då var att ledningen kommer för att allvarliga säkerhetspolitiska följder i och med att Ryssland får ökade möjligheter att styra tillgången och prissättningen på gas i EU. Allt det vi varnade för har inträffat, och Ryssland har försatt Europa i en mycket utmanande position. Vi hoppas att man nu är villig att inse detta och att det också ligger till grund för ställningstagandet mot den ryska aggressionen, som nu blivit akut.

Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD):

Det är ju en hel del på agendan i dag, så jag tänkte hålla mig till de punkter som vi tycker är särskilt viktiga och där vi inte är överens med regeringen.

Vad det gäller säkerhetssamarbetet, som har lyfts upp tidigare, vill jag bara understryka att det naturligtvis finns en roll för unionen att spela, framför allt i de fredsbevarande insatserna. Men vi är strikt emot utvecklingen av en oberoende operativ kapacitet eller en EU-armé. Vi ser det väldigt som olyckligt om utvecklingen går åt det hållet.

Vad gäller elpriserna befinner vi oss i en energikris med kraftigt höjda priser på både el och gas, vilket naturligtvis också driver på inflationen i Europa. Det är viktigt att den här situationen tas på allvar och att man också när man gör detaljerna klara för Fit for 55 tar hänsyn till hur åtgärderna kommer att påverka priset på energi.

Hela syftet med omställningen är att Europa ska bli ett föredöme när det gäller klimatomställningen. Men om vi hamnar i en situation med skenande elpriser, energifattigdom, kris inom lantbrukssektorn och så

vidare kommer ju andra länder och regioner inte att vilja följa vårt exempel. Det ser jag som ganska uppenbart. Hela syftet med att utgöra ett föredöme förfelas om vi tillåter den här situationen att fortsätta.

Självklart tycker vi att det är ett djupt misstag att lägga ned ren, pålitlig och säker kärnkraft till förmån för väderberoende energikällor både här och på andra ställen i unionen. Vi tycker naturligtvis också att regeringen bör ta tillfället i akt att lyfta taxonomiförordningen och särskilt framföra att kärnkraften ska anses som hållbar. Vi vill också understryka att Sverige inte ska delta i något direktstöd till andra länders elkunder.

När man funderar kring hur ett stöd ska utformas måste man också ta hänsyn till att behovet av energi ser olika ut i olika delar av Europa. Vissa delar är lite kallare än andra, och därför behöver vissa delar mer energi än andra. Det ser vi som rent självklart. Det är en fråga som man inte riktigt har tagit hänsyn till när man har diskuterat till exempel den sociala klimatfonden.

Vad gäller externa aspekter av migration kan vi till att börja med konstatera att hela detta politikområde är en konsekvens av unionens egna migrationspolitiska beslut. Problemet skulle kunna åtgärdas med relativt enkla medel om den politiska viljan fanns. Det gör den uppenbarligen inte.

Vi är naturligtvis eniga i ansatsen om att ett fördjupat samarbete med ursprungsländer och transitländer är eftersträfvansvärt och att sanktioner mot transportörer måste fortsätta. Vi är också glada över att unionen nu äntligen börjar tala om att använda sitt leverage eller påtryckningar. Det är något som vi har tjatat om så länge som vi har funnits i den här församlingen.

Men man måste också ha en politik som är baserad i verkligheten. Vi vet i dag att anledningen till att migrationsströmmarna har ökat så mycket under det senaste årtiondet inte är att människor är fattiga utan att människor har fått det bättre. Det kostar ungefär 5 000 till 10 000 dollar, lite beroende på var man är, att ta sig irreguljärt till Europa. Anledningen till att väldigt många människor gör det är att fler människor än någonsin har dessa pengar.

Utvecklingsarbetet för att höja levnadsstandarden i de här länderna ska naturligtvis fortsätta. Det är en självklarhet. Men vi ska inte lura oss själva att tro att detta ska bli en lösning på problemet med att väldigt många människor vill flytta till Europa. För det är det inte. Det kommer det heller aldrig att bli.

En konsekvens av förslaget om att till exempel införa sanktioner mot transportörer är att det kommer att bli dyrare och farligare att ta sig till Europa. Men motiverade människor kommer ju ändå att ta sig hit, oavsett om det blir dyrare eller farligare. Det vet vi redan.

Det som behövs är att vi börjar fundera på incitamenten varför människor ger sig ut på de här farliga resorna. Det handlar naturligtvis om att det finns en möjlighet att få ett uppehållstillstånd efter en irreguljär resa. Så enkelt är det. Så länge som den möjligheten finns kvar kommer problemet att fortsätta finnas.

Detta för oss in på frågan om Belarus. Det som Belarus ägnar sig åt är mycket riktigt hybridkrigföring. Det är precis det som det handlar om. Men migranter i sig är ju inte farliga. Dessa människor utgör inget hot mot Europa. Det som gör att de blir ett problem eller att Belarus agerande blir

ett problem är vår egna svaga lagstiftning. Det är vi själva som orsakar det här. Det är fullständigt uppenbart om man ser på problemet ur något slags logiskt perspektiv.

Vad gäller Ukraina och det östliga partnerskapet är vi egentligen överens med det som regeringen lyfter fram. Det är en oacceptabel form av aggression, och vi måste naturligtvis möta den med alla medel som står tillgängliga.

Nu tror jag att jag har betat av alla mina punkter. Jag skulle också vilja ställa en kort fråga angående just problemet med migration. Vi håller ju på att ta fram det nya asylpaketet som fortfarande förhandlas. Det kommer inte upp på det här mötet. Men hur är det möjligt att man inte ser det som självklart att den typ av situation som har uppstått i Belarus och i flera andra länder kan uppstå igen och tar detta i beaktande när man funderar kring utformningen av framtidens asylpolitik? För mig är det fullständigt självklart att detta är något man måste ta hänsyn till.

Anf. 7 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsministern, för genomgången inför mötet!

Covid-19 är första punkten. Vi hade ju hoppats att vi skulle vara i ett bättre läge och att det inte skulle vara den utveckling som vi ser just nu.

En sak kan man ändå konstatera att vi har lärt oss, och det är att det just nu inte blir några stängda gränser eller hindrade leveranser. En av de diskussioner som uppkom efter covid-19 handlade om huruvida det skulle vara autonomi eller resiliens, alltså hur vi skulle se på EU:s möjlighet och förmåga att klara av att hantera den här typen av kriser. Det blev en liten diskussion, för att uttrycka sig milt, om vilket vägval man skulle göra. Bland andra var Frankrike drivande för att det skulle vara autonomi och att vi skulle klara av att lösa allting på egen hand.

Den svenska linjen var ju att vi måste ta vara på den styrka och möjlighet som finns. Det som har byggt Europa starkt är öppen och fri handel. Vi ser att det har skapat goda förutsättningar för oss, och det är det vi måste ta vara på.

Den diskussionen landade i något slags dokument om hur man skulle förhålla sig. Hur fortgår diskussionen nu? Nu kommer vi in i ett nytt läge igen där det återigen kanske blir aktuellt att titta på hur vi förhåller oss till varandra inom medlemskapet. Finns det någon diskussion om detta nu, och blev linjen resiliens eller autonomi? Och hur starkt påverkar det Sverige med den inriktning som vi har valt? Det handlar ju om att skapa styrka och trygghet för nästa steg i arbetet.

Energipriserna har varit heta nu i höst och i vinter, och det finns krafter som tycker att EU ska tala om att det är kärnkraft som är lösningen på detta. Jag tycker att regeringen har en bra linje, där man ser att kärnkraft tillsammans med omställning och det förnybara har en viktig roll när det gäller att skapa en styrka och en möjlighet att stå emot.

Det är viktigt att poängtera att energimixen är en nationell kompetens. I diskussionen här låter det ju som om EU ska tala om för länder som har stängt sin kärnkraft eller inte stänger sin kärnkraft hur de ska göra – att EU ska peka med hela handen. Jag tycker att det är motsägelsefullt att hävda att svaret på energipriserna nu i höst ska vara någonting som eventuellt kan finnas på plats om 15 eller 20 år.

Jag tycker att Sveriges linje i detta är relevant, riktig och klok. Det som kunder efterfrågar är ju inte en lösning om 20 år utan att vi ska klara detta här och nu. Energieffektivisering är en viktig del, och att skapa möjligheter att transportera el mellan olika delar i EU är en annan viktig del, liksom att låta marknaden göra de valen utifrån vad som är snabbast, lönsammast och effektivast.

Jag vill gå in på läget i Ukraina och ännu mer läget i Belarus. Det som har hänt under hösten är ett sätt att försöka ta allt fokus från vad som sker där. I går föll domen mot oppositionsledaren, som fick 18 års fängelse. Sedan i somras har 45 000 arresterats för att de har uttryckt en fri vilja och sin rätt att protestera mot ett illegitimt val.

Under hösten har fokus vridits över till ett försvar av gränser och ett cyniskt utnyttjande av migranter. Det gäller att klara av att ha den tanken i medvetandet och att fortsätta att trycka på Belarus, att inte låta Belarus få fritt rum att fortsätta att agera på ett fruktansvärt sätt mot sin befolkning.

Det har varit en oroande utveckling, och det har blivit betydligt tystare om den inhemska situationen. Det är oerhört viktigt att EU återigen höjer rösten i de frågorna.

Jag har ytterligare en fråga som jag vet inte är med på dagordningen, men jag tänkte ändå lyfta upp den. Den är kopplad till att vi nu har en ny statsminister. Stefan Löfven var många gånger till EU-nämnden och diskuterade rättsstatsprincipen. Sverige har intagit en hög och viktig position i de frågorna och driver på i frågorna. Jag skulle gärna vilja höra statsministerns tankar om det och lite grann om hur hon ser på frågorna framöver. Vid den här typen av möten är vissa frågor på dagordningen, men finns det möjlighet att vid sidan om förstärka den typen av rörelse så att frågorna inte ramlar av från bordet utan finns kvar.

Om vi ser till situationen i Polen handlar det om domstolarna och medierna. Det som kommer nu är att graviditeter ska registreras, det vill säga bevaka, skrämma och kontrollera kvinnors möjligheter att bestämma över sin egen kropp. Vidare är det hbtq-rörelsen. Det är en skrämmande utveckling vi ser där. Jag skulle gärna vilja höra några ord om hur statsministern ser på detta.

Anf. 8 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jag börjar med ClasGöran Carlssons fråga om den strategiska kompassen. Här deltar Sverige aktivt i EU:s gemensamma säkerhetsarbete och det försvarspolitiska samarbetet. Vi lever i en osäker värld med alltmer populistiska och auktoritära krafter som tar plats. Då är det viktigt att Europa tar ett stort ansvar för sin egen säkerhet och att vi stärker vår roll globalt. I diskussionen om EU:s strategiska kompass är det viktigt att komma ihåg att det inte bara handlar om militära resurser och militärt samarbete, utan det civila spåret spelar också en viktig roll. Där har EU en viktig möjlighet att kombinera civilt och militärt samarbete, till exempel för att stärka polis och rättsstater i olika konflikter.

Något annat som jag tycker är viktigt att ta upp är att vi behöver samarbeta med andra. Vi ska vara öppna och samarbeta med våra partner runt om i världen, inte minst samarbetet med den transatlantiska länken är avgörande för säkerheten i Europa. Därutöver är det viktigt att vi fortsätter att värna att försvarssamarbetet ska ske på mellanstatlig basis. Här är regeringens hållning klar. Vi vill inte se en EU-armé eller ett gemensamt

EU-försvar. Det är inte heller aktuellt i de texter som diskuteras. Det här var också ett svar till Ludvig Aspling.

Jag går vidare till frågan om covid. Jessica Roswall sa att det är oacceptabelt med handelshinder. Det är en hållning som vi från regeringens sida helt delar. Jag har i min roll som finansminister många gånger påpekat för de länder som agerade på det sättet under den akuta krisfasen att vi inte kan ha det så. Det är något som vi från svensk sida håller upp tydligt.

Vad gäller kärnkraftens roll är ju regeringens uppfattning att kärnkraften kommer att vara en viktig energikälla under omställningen. Därför finns anledning att den ska vara med i taxonomin. Däremot delar vi inte uppfattningen att man ska hävda att det är en hållbar energikälla, på samma sätt som man ser på vind- eller vattenkraft. Sanningen är att den är ett energilag som har särskilda risker och som ger ett slutavfall som vi kommer att behöva lagra i säkra former under minst 100 000 år. Att redan nu säga att vi vet att detta är hållbart på samma sätt som vind- eller vattenkraft är något som först våra barn, barnbarn eller barnbarnsbarnbarnbarn kommer att kunna avgöra – om vi inte sitter på en särskild kristallkula. Det är ett lätt ointellektuellt förhållningssätt. Dessutom är jag inte säker på att det är produktivt. Det finns många länder som kan tänka sig att ha kärnkraften i taxonomin, men de vill absolut inte ha in att den ska beskrivas som hållbart. På så sätt kan det vara ett kontraproduktivt sätt att arbeta. Vidare är det tydligt att en majoritet i EU-nämnden som lyssnar nu tycker att kärnkraften ska benämnas som hållbar, men det är inte så som majoriteten i kammaren ser ut. Det är ett tveksamt förhållningssätt utifrån den aspekten.

Med detta sagt kommer jag naturligtvis att redogöra för EU-nämndens och riksdagens uppfattning i frågan.

Sedan var det den strategiska kompassen och säkerhetspolitiken. Vi har tydligt sett i Moldavien hur Ryssland använder gasen som ett politiskt påtryckningsmedel. Det är tydligt att det finns politiska aspekter i detta, men det gör det också än tydligare att det enda långsiktiga sättet att arbeta med frågan är just att minska beroendet av fossil energi för att inte hamna i den situationen.

Sedan var det en fråga om energipriset skulle vara en del av den strategiska kompassen. Det är det inte. Om de frågorna kommer in där blir det en större fråga. Det är inte bara i fråga om energi som Europa är beroende av import från andra länder och handel med andra länder. Då hamnar man snarare i frågan om strategisk autonomi, vilket Frankrike driver tydligt. Det är en inte helt okomplicerad diskussion för ett handelsvänligt land som Sverige. I de frågorna blir effekten att man lyfter in hela frågan om strategisk autonomi i den strategiska kompassen.

Vad gäller Ukraina delar jag uppfattningen att vi ska vara oerhört tydliga. Det är viktigt att det finns tydliga slutsatser som visar att om det blir ett försämrat läge i Ukraina kommer det att besvaras gemensamt, snabbt och kraftfullt från EU.

Vad gäller Ludvig Aspling och hans fråga om elpriser. Det är klart att det är bekymmer i Sverige och än mer i andra länder. Ett exempel är att elpriset i Paris under november var dubbelt så högt som det i Malmö. Det är kallare i Norrland än i Paris – och något kallare i Malmö. Det är naturligtvis viktigt att ha med sig när man diskuterar dessa frågor hur

mycket el ett privathushåll behöver för ett eluppvärmt hus med hänsyn tagen till elpriserna.

Vad gäller migration har jag svårt att höra det Ludvig Aspling säger som annat än att det skulle innebära att man fick bryta mot internationella konventioner, och det är ingenting som föreslås eller önskas från Europa, ej heller från regeringen.

Situationen i Belarus är i huvudsak inte en migrationsfråga. Det som händer vid gränsen i Belarus är inte en migrationsfråga utan framför allt en säkerhetspolitisk fråga. Man ger människor falska förespeglingar om vilka möjligheter de har att ta sig in i Europa.

Jag går vidare till Annika Qarlsson. Jag förstår hennes fråga om covid så att den gäller hur mycket vi jobbar nationellt och hur mycket vi jobbar i EU. Svaret är att vi jobbar i båda spåren. EU har efter krisen tagit en rad gemensamma initiativ, bland annat bygger vi upp gemensamma lager. Det finns ett i Kristinehamn i Sverige. Det gör att det finns en ökad resiliens för en framtida krissituation.

Därutöver har vi jobbat i Sverige med bland annat de förslag som fanns till det civila försvaret. Det var en rejäl ökning av budgetmedel till det civila försvaret. Det är något som kommer att stärka den svenska krisberedskapen.

Vad gäller energipriser tycker jag, precis som Annika Qarlsson, att det är viktigt att vi jobbar med det som kan sänka elpriserna här och nu. Där är utbyggnad av det som går fort att bygga ut och förbättrad överföring viktiga frågor.

Rättsstatens principer är en fråga som vi försöker lyfta upp i så många sammanhang som möjligt. Jag var i Bryssel i slutet av förra veckan och tog naturligtvis upp de frågorna i de bilaterala diskussionerna. Det är en viktig fråga för oss i Sverige. Jag är oerhört bekymrad över vad Sverigedemokraternas systerparti i Polen gör vad gäller domstolar och kvinnors rättigheter.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi går in på frågerunda två.

Anf. 10 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statsministern för redogörelsen.

Det är många viktiga frågor på rådets dagordning den här gången, och jag kommer att hålla mig till att ta upp dem där vi kanske inte är helt överens eller där jag har lite kompletterande frågor.

När det gäller vaccinsituationen har Vänsterpartiet länge drivit att vi ska se över patent- och immaterialrättigheterna för att få fram mer vaccin och billigare vaccin till hela världen. Den ståndpunkten är väl känd, och jag har tidigare argumenterat för den, så jag kommer inte att gå in närmare på det.

Jag vill instämma i regeringens syn på att det är allvarligt att Belarus använder flyktingar som vapen, och jag instämmer i regeringens syn att respekt för mänskliga rättigheter borde vara grunden för agerande vid gränsen från EU:s sida. Tyvärr ser vi att ett EU-land åsidosätter de mänskliga rättigheterna, försvårar för medier att granska och för humanitära frivilligorganisationer att verka samt troligen använder push backs som verktyg för att tvinga flyktingar tillbaka över gränsen. Kritiken

mot detta och respekten för människors rätt att söka asyl är något som statsministern måste ta med sig till diskussionen i Europeiska rådet.

Detsamma gäller diskussionen om migration. Det är inte bara vid gränsen mot Belarus som oacceptabla metoder används för att hindra flyktingar att passera gränsen eller för att tvinga dem tillbaka. Asylrätten och mänskliga rättigheter måste upprätthållas och respekteras mycket tydligare i EU:s gränsbevakning. Viseringar och människors möjligheter att resa bör inte användas i utpressningssyfte för att få länder att skriva på avtal om återvändande.

Statsministern uttryckte sig positivt om det utökade försvarssamarbetet och ett nytt Natoavtal. Ett land som Sverige, som värnar sin alliansfrihet och inte är med i Nato, borde inte välkomna ett samarbete mellan EU och Nato genom en ny gemensam förklaring. Sveriges försvar har redan i dag en för stor koppling till Nato, och kopplingen måste minska, inte öka. Detsamma gäller det fördjupade försvarssamarbetet inom den strategiska kompassen. Den svenska alliansfriheten måste värnas, och det försvarspolitiska samarbete som den strategiska kompassen innebär försvårar verkligen detta.

Slutligen vill jag fråga statsministern om EU:s elmarknad och de höga priserna. Regeringen menar att större ingrepp i utformningen av EU:s elmarknad inte är motiverad, men jag vill ändå få lite mer förtydliganden när det gäller regeringens syn på EU:s elmarknad.

Anser regeringen att EU behöver en gemensam elmarknad där vi köper gas- eller kolproducerad el och i stället exporterar vår gröna el? Det vill säga: Vill regeringen se en fullt ut integrerad elmarknad med gemensamma priser inom unionen? Hur avser regeringen att agera i rådet för att Europa ska ställa om till en grön elproduktion där Sveriges invånare inte får ta kostnaden för Europas ineffektiva elmarknad och gasberoende?

Slutligen konstaterar jag den åsiktsglidning som regeringen har gjort när det gäller kärnkraft. Därför vill jag poängtera hur viktigt jag tycker att det är att den svenska linjen angående energi är att vi måste sträva mot förnybar energi och inte enbart fossilfri.

Anf. 11 SOFIA DAMM (KD):

Tack, statsministern, för redogörelsen inför toppmötet!

Det är en mycket allvarsam agenda som väntar på det kommande toppmötet. Det känns väl troligt att situationen i EU:s grannskap kommer att uppta en stor del.

Låt mig därför inleda österut med de ryska aggressioner som nu pågår. Enligt USA står minst 70 000 man starka ryska pansartrupper beredda vid den ukrainska gränsen. Därutöver är ytterligare 100 000 soldater beredda att rycka fram mot landet. Den ökade ryska militära närvaron i Belarus oroar naturligtvis ytterligare. Det verkar uppenbart att rysk militär fått order om att inta utgångspositioner.

Det är nu sju år sedan Ryssland annekterade Krim. Inte sedan dess har vi väl sett och upplevt ett så spänt läge som vi ser i dag där Putin flyttat fram sina positioner för att kunna förverkliga sin dröm om det forna sovjetväldet. Eller vad är det annars man är ute efter?

Därför är det viktigt att skrivningarna i punkt 26 förblir raka och tydliga. Egentligen hade vi kristdemokrater hellre sett att man vände sig mer tydligt direkt till Ryssland i sin formulering genom the Council calls

on Russia to deescalate tension snarare än stresser the urgent need. Men jag inser ändå när jag suttit och funderat ett tag att det viktiga här är en enighet i EU-kretsen och att texten absolut inte tonas ned.

Jag går vidare till Belarus. I går nåddes vi av beskedet att oppositionsledaren Sergej Tichanovskij, som skulle ha ställt upp i presidentvalet mot Lukasjenko, dömts till 18 års fängelse åtalad för massupplopp och framkallande av socialt hat genom sitt bloggande. Ytterligare fem personer nära knutna till Tichanovskij dömdes samtidigt till 14–16 års fängelse.

I en tweet från Svetlana Tichanovskaja, som i hans ställe ställde upp i presidentvalet och nu tvingas leva i exil, skriver hon att detta är Lukasjenkos hämnd mot sina starkaste opponenter och att han kommer att fortsätta med förtrycket i all stillhet genom att gömma politiska fångar i slutna rättegångar. Hon avslutar tweeten med: "But the whole world watches. We won't stop."

På EU-toppmötet måste statsministern med kolleger från övriga EU-medlemsstater nu på allvar visa att EU won't stop. Det är visserligen bra att det i utkastet till rådsslutsatser finns med en skrivning där man kräver ett omedelbart frisläppande av alla politiska fångar. Men jag menar att ett gemensamt uttalande med anledning av gårdagens dom vore ytterst viktigt.

När vi sedan tittar på EU:s södra grannskap, och även på punkten om förberedelse inför den kommande EU-toppmötet med Afrikanska unionen, är det oerhört vaga förslag till ståndpunkter som vi har att ta ställning till.

Här vill jag ändå i likhet med vad jag framfört till Magdalena Anderssons företrädare inför ett toppmöte tidigare i år trycka på behovet av att EU definierar på vilket sätt man vill vara med och utveckla Afrika. Detta ska särskilt ses i ljuset av framför allt Indiens och Kinas geopolitiska inflytande i regionen.

Exempelvis har det nu nyligen blossat upp en debatt om EU:s nya Global Gateway Initiative som lanserades här i början av månaden och som innebär 300 miljarder euro till infrastruktursatsningar i utvecklingsländer fram till 2027, som vissa menar är svaret på Kinas Belt and Road Strategy. Hur ser statsministern på EU:s roll och styrka i Afrika gentemot Kinas enorma inflytande i regionen?

När det sedan gäller skrivningen om Etiopien är den förvisso tydligare än de två andra punkterna som rör Afrika, vilket är bra. Men jag anser att det är ett problem att EU inte har kunnat enas om sanktioner. Jag skulle gärna vilja höra statsministerns syn på detta och eventuellt återkomma med en avvikande ståndpunkt om vi inte kan försöka föra in att sanktionsinstrumentet ska kunna användas.

Kristdemokraterna står bakom tidigare ståndpunkt att kärnkraften ska klassas som hållbar i taxonomin. Men jag uppskattar att regeringen nu delvis har svängt i frågan och går oss delvis till mötes. Däremot är det synd att likvärdiga förutsättningar mellan energislag undergrävs genom att man inte kan uttrycka att kärnkraft är hållbar. Jag slutar där.

Anf. 12 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! Jag kommer i likhet med vad tidigare talare sagt att göra några nedslag där Liberalerna har kommentarer eller frågeställningar till statsministern.

Jag kommer att börja i energipriserna. En tidigare partiledare i Liberalerna brukade säga att det finns två problem med rysk gas. Det ena är att det är gas. Det andra är att den är rysk. Det finns väl få tillfällen som citaten har känts så aktuella som de känns just nu.

Ryskt elberoende tillsammans med nedlagd kärnkraft har försatt Europa i ett säkerhetspolitiskt väldigt komplicerat läge och inte minst ett väldigt problematiskt läge vad gäller tillgången till billig och ren el.

Liberalerna instämmer i det som Moderaterna och Kristdemokraterna tidigare har kommenterat. Vi står fast vid vår ståndpunkt. Kärnkraften ska klassas som hållbar inom ramen för taxonomin. Det vore förtjänstfullt om statsministern tog till orda om detta.

Det andra är att rådet skulle behöva uttala att medlemsstaterna behöver ta ansvar för att bygga planerbar fossilfri elproduktion. Det finns ett stort land, Tyskland, som till nyår stänger 4 250 megawatt kärnkraft. Man beräknar att stänga ytterligare lika mycket kärnkraft nästa år.

Det är ett exempel på en osolidaritet gentemot grannländer när man handlar såsom Tyskland gör mitt i en energikris. Europas elnät blir alltmer integrerat. Med det höjs också kraven på att medlemsstaterna agerar solidariskt för att garantera försörjningstryggheten och rimligtvis också något så när förutsägbara priser. Det om energipriser.

Vad gäller Belarus har min kollega från Kristdemokraterna varit väldigt tydlig på ett väldigt förtjänstfullt sätt. Jag kan bara återupprepa det i några korta ordalag. Det handlar om – och jag tror att statsministern var inne på det – förmågan att fortsätta att hålla trycket mot den belarusiska illegala regimen uppe.

Det kan tyckas som att vi har pratat om detta så många gånger. Men vi ser samtidigt att situationen i Belarus ständigt blir värre. Repressionerna ökar hela tiden. Då måste också trycket öka.

Jag skulle också vilja fråga statsministern om statsministern kommer att ta upp att Frontex ska få tillgång till de polsk-belarusiska gränsområdena. Detsamma gäller även tillgången från hjälporganisationer och journalister i samma område.

Detta har varit ur mediernas ljus ett tag. Men rapporter kommer om att det fortfarande finns ett stort antal migranter i området som upplever en väldigt svår situation.

Vad kommer samtidigt EU att arbeta med framför allt riktat mot ursprungsländerna i Mellanöstern för att visa på informationen om situationen i gränsområdena för att förhindra att fler människor hamnar i detta utsatta läge.

När det slutligen gäller Etiopien är det viktigt och bra att det finns med som en ståndpunkt. Det är viktigt att visa på att svält har använts och används som ett vapen i denna konflikt från den etiopiska centralregeringen.

Jag instämmer i frågan om statsministern kommer att driva på för att EU ska införa sanktioner av typen Magnitskijsanktioner mot etiopiska centralmaktsgovernmenten.

Anf. 13 LORENTZ TOVATT (MP):

Ordförande! Tack, statsministern, för föredragningen!

Jag ska fokusera på energipriserna, som jag tycker är viktiga och som jag har en avvikande ståndpunkt om. Nu ingår egentligen inte taxonomin

i den här dagordningspunkten. Det är någonting som en majoritet i EU-nämnden så att säga har tryckt in. Eftersom statsministern ändå nämnde den tänkte jag tala lite om det.

De som har läst på om elpriserna vet att den situation vi är i just nu med väldigt höga elpriser beror väldigt mycket på vårt beroende av fossila bränslen. Det är problemet. Apropå de andra punkterna på dagordningen är det inte minst beroendet av ryskt fossilt bränsle som är problemet. Vi är även beroende av ryskt uran. Det finns två problem med ryskt uran. Det ena är att det är ryskt. Det andra är att det är uran. Bränsleberoendet generellt är en utmaning här.

Jag instämmer i statsministerns ståndpunkt att kärnkraft inte är en hållbar energikälla. Det finns många skäl till det. Det är inte minst att kärnkraft är farligt. Uran är farligt när det bryts. Det är farligt när det transporteras. Det är farligt när det används som bränsle. Inte minst, vilket statsministern själv redogjorde för, är det farligt när det är ett avfall. Kärnkraft har en rad andra utmaningar. Det gäller inte minst säkerhet kopplat till terrorism och liknande.

Sammantaget är det väldigt svårt att säga att kärnkraft skulle vara en hållbar energikälla. Därför instämmer jag i statsministerns ståndpunkt på det området. Av den ståndpunkten följer att den inte heller borde ingå i taxonomin. Där har jag en avvikande ståndpunkt där jag tycker att kärnkraft inte ska ingå i taxonomin.

Det som i stället behövs är de alternativ som är snabba att bygga ut. Det är framför allt förnybar elproduktion. Det är sol och vind och inte minst havsvinden som har pekats ut av EU som en viktig framtida energikälla. Det gäller också det som gör att vi kan kapa beroendet här och nu, det vill säga energieffektivisering. Det har fått för lite uppmärksamhet i den energipolitiska debatten. Jag rundar av där. Vi har en avvikande ståndpunkt om taxonomin.

Anf. 14 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Vi börjar med Ilona Szatmari Waldaus frågor. Frågan om vaccin och immaterialrätt är inte på agendan. Man måste alltid väga immaterialrättigheter mot möjligheterna att företagen väljer att utveckla nya mediciner, inte bara vaccin utan också andra mediciner, om de inte får möjlighet till en avkastning på den investering som de gjort.

När det gäller migration och situationen vid Belarus är det såklart viktigt att varje medlemsland tar ansvar för att upprätthålla kontrollen över både sin och EU:s yttre gräns. Samtidigt är det viktigt att man respekterar folkrätten, mänskliga rättigheter och också den internationella asylrätten. Där har ju EU i sina uttalanden påpekat och betonat vikten av att alla parter verkligen också gör dessa.

Vad gäller EU:s energimarknad eftersträvar vi såklart inte de höga europeiska elpriserna här i Sverige. Däremot har överföringskapaciteten mellan länder byggts ut en del under de senaste åren, och det är klart att det finns både för- och nackdelar med det. Under de perioder då vi har låg elproduktion i Sverige finns det naturligtvis fördelar med att kunna importera el från andra länder, och i ett läge där vi i Sverige har ett stort överskott kan det också finnas en poäng med att vi kan exportera till andra länder. Med det sagt har vi naturligtvis ingen ambition att öka elpriserna i Sverige; tvärtom vill vi från regeringens sida gärna snabbt både bygga ut

överföringskapaciteten och bygga ny sol- och vindkraft för att öka utbudet på den svenska marknaden.

Jag tar med mig det Sofia Damm tog upp om att det är viktigt att vi har tydliga skrivningar gentemot Ryssland och att vi ska försöka driva dem så långt det går samtidigt som vi måste nå enighet om slutsatserna.

Vad gäller Belarus delar jag också uppfattningen att vi behöver ha tydliga slutsatser, och jag tog upp i min inledning hur viktigt det är att vi trots situationen vid gränsen inte tappar fokus på den fruktansvärda situationen för civilbefolkningen – inte minst för dem som kämpar för demokrati och pressfrihet i Belarus. Jag träffade själv Svetlana Tichanovskaja, faktiskt under min första vecka som statsminister, och vi diskuterade dessa frågor. Det var också någonting som diskuterades när jag var i Bryssel i förra veckan.

Vad gäller Afrika har det blivit tydligt under de senare åren att andra globala aktörer, inte minst Kina, har visat ett ökat intresse för Afrika. Det är viktigt att EU slår vakt om sin roll som kontinentens främsta samarbetspartner och att vi verkar för att stärka förbindelsen både med Afrikanska unionen och med enskilda afrikanska länder. Därför är det väldigt bra att vi har det här mötet i början av nästa år. Naturligtvis ska vi också hela vägen fram till det fortsätta att arbeta för en god vaccintillgång i Afrika.

Vad gäller Etiopien är den svenska regeringen för sanktioner för Etiopien, men det är tydligt att det fortfarande inte finns tillräckligt många i EU-kretsen som stöder detta.

Jag går vidare till inlägget från Maria Nilsson, Liberalerna. Jag vill bara säga att det ur ett brett självständighetsperspektiv är viktigt att vi ökar självständigheten vad gäller energi i Europa. Däremot är det varje land som bestämmer över sin energimix.

När det gäller Belarus var frågan vad jag kommer att ta upp, och exakt vad jag tar upp under mötet är väldigt mycket en avvägning när jag sitter där. Det handlar om att verkligen fokusera på det vi bedömer är viktigast för att styra diskussionen i rätt riktning och för att få bra genomslag för de svenska ståndpunkterna.

Vad gäller Frontex är det väldigt tydligt: Frontex har inte rätt att gå in i olika länder, utan det måste vara något som andra länder accepterar. Däremot är ju situationen för många människor som befinner sig vid gränsen väldigt svår, och både UNHCR och IOM har fått tillgång till gränsområdet. Sverige har också tryckt på i detta, men det är naturligtvis även viktigt att det i ursprungsländerna finns information om situationen vid gränsen. Inte minst Sveriges utrikesminister har understrukt detta vid ett besök i Irak, men det finns naturligtvis mer vi kan göra både som enskilda länder och på europeisk nivå.

När det gäller Etiopien är Sverige som sagt förespråkare för sanktioner.

När det gäller Lorentz Tovatts inlägg delar jag uppfattningen att det är svårt att i dagsläget hävda att kärnkraften är hållbar. Jag delar alltså den bedömningen. Vad gäller just den frågan är det kanske ordföranden som ska konstatera detta, men efter att lyssnat på dem som har talat tycks det mig som att det finns en majoritet i EU-nämnden för att vi ska driva att kärnkraften är hållbar. Skulle man däremot fråga riksdagens ledamöter skulle utfallet vara ett annat. Vi kan säga att det är väldigt jämnt i den

Anf. 15 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr ordförande! Jag har bara en kommentar, så att det är tydligt vad Moderaterna tycker. Jag uppskattar att statsministern nu i alla fall lyssnar på EU-nämnden och hör vad vi säger; det är ett framsteg.

Jag vill påpeka att frågan om kärnkraft inte har prövats av riksdagens kammare, men som statsministern säger är det förmodligen mycket jämnt.

För tydlighetens skull är det bytet av ett ”bör” mot ett ”ska” som är skillnaden mellan vad vi har sagt och det statsministern sa i sitt inledande anförande. Vi står helt enkelt fast vid den uppfattningen. Jag tror att det var tillräckligt klargörande för ordföranden – annars får han säga till mig.

Anf. 16 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag skulle också vilja säga någonting om rättsstatens principer, för att avrunda lite grann.

En grundläggande princip för rättsstatlighet är ju att den offentliga makten utövas enligt lag. Så står det i vår egen regeringsform; det är en av portalparagraferna. En del av detta är samarbetet mellan EU-nämnden och regeringen inför Europeiska rådet, och det är det vi håller på med just nu. Där är det helt tydligt och klart att regeringen ska samråda med EU-nämnden om sin ståndpunkt och att regeringen ska framföra den ståndpunkt som EU-nämnden beslutar om. Att det i kammaren finns en annan majoritet i en viss sakfråga spelar ingen roll i det här fallet, för EU-nämnden agerar på delegerad makt från riksdagen.

Det finns alltså ingenting som kallas falsk majoritet i EU-nämnden. Skillnaden mellan EU-nämnden och utskott är att utskott inte fattar beslut. De bereder beslut som sedan fattas av kammaren, och där kan det finnas en falsk majoritet. I EU-nämnden kan det inte göra det. Detta framgår väldigt tydligt av 7 kap. 14 § riksdagsordningen och 10 kap. 10 § regeringsformen. Statsministern behöver alltså inte fråga kammaren, för kammaren har redan tillfrågats. Kammaren har utsett en EU-nämnd, och EU-nämnden har beslutat i den här frågan.

Den här ordningen verkar statsministern inte riktigt vilja respektera, utan hon tycker att man kan göra på något annat sätt om det är så att det inte passar för tillfället. Jag vill därför ställa en kort fråga: Hur påverkas den svenska regeringens trovärdighet i frågan om rättsstatlighet så länge man själv är beredd att totalt strunta i vad som står i Sveriges egen grundlag?

Jag vill också anmäla avvikande mening vad gäller just taxonomin. Vi tycker att kärnkraften *ska* anses som hållbar.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Jag tycker nog att statsministern har varit ganska klar med sin uppfattning i EU-nämnden i dag, men jag vänder mig tillbaka till statsministern för svar och kommentarer.

Anf. 18 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jessika Roswall konstaterar att frågan inte har prövats i kammaren, och det är korrekt. Men vi kan ju alla räkna på mandatet och hur det partierna har sagt i EU-nämnden skulle återspeglas i riksdagens kammare. Då är det tydligt att det ser olika ut i EU-nämnden och i kammaren.

Vad gäller Ludvig Asplings inlägg är det inte så att det finns någon delegerad makt. Däremot är det väldigt tydligt att Sverigedemokraterna tycker att EU-nämnden ska strunta i hur svenska folket har röstat. Det är nämligen så att EU-nämnden inte återspeglar de röster som svenska folket avgav i valet 2018, och Ludvig Aspling tycker att man nu ska ta tillfället i akt att köra över svenska folket. Det är ingen som har uttryckt det så tydligt som just Ludvig Aspling och Sverigedemokraterna, vilket jag tycker är viktig information till svenska folket. Jag kan dock konstatera att Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna är beredda att göra detsamma.

Med det sagt: Jag kommer naturligtvis att på mötet i EU redogöra för situationen i EU-nämnden och i Sveriges riksdag.

Anf. 19 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Herr ordförande! Jag konstaterar att jag inte fick svar från statsministern på en hel del av det jag tog upp, och ibland var det kanske inte de svar jag hade hoppats på. Jag vill därför anmäla avvikande ståndpunkt avseende flera av de delar jag tog upp och där statsministern och jag inte är överens.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Då är det så här: För närvarande har vi ett läge där det i huvudsak finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt. Det finns dock ett tillägg från en majoritet av närvarande ledamöter, nämligen Moderaterna, Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna och Liberalerna, som anser att kärnkraften ska klassas som hållbar i taxonomin och att statsministern har bejakat att framföra den ståndpunkten.

Samtidigt har statsministern sagt att hon kommer att framföra hur läget är i Sveriges riksdag. I plenisalen finns det en majoritet emot att kärnkraft ska klassas som hållbar i taxonomin, nämligen partierna Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Med detta sagt är det dock så att tillägget om att kärnkraften ska klassas som hållbar i taxonomin ska framföras av statsministern, vilket statsministern har bejakat.

Det finns en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet, en oliklydande avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet och en oliklydande avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna.

Anf. 21 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

För tydlighetens skull: Jag delar den ståndpunkt som framfördes av Miljöpartiet, det vill säga att kärnkraften inte ska vara en del av taxonomin.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Då instämmer Vänsterpartiet i Miljöpartiets avvikande ståndpunkt.

Anf. 23 ANNIKA QARLSSON (C):

Jag tycker att detta är en fråga som är svår att hantera eftersom det egentligen inte är ett ärende som ska upp, utan det hör hemma på ett annat ställe. Vi har dock anmält en avvikande ståndpunkt i finansutskottet.

Jag tycker att det blir en märklig ordning när man ska klämma in detta varhelst man kan – jag tror att det var Maria Nilsson som vid något tillfälle använde uttrycket kärnkrafts-Tourettes, och det är lite så det kan kännas. Jag vill dock ha fört till protokollet att vi inte tycker att kärnkraften ska ses som hållbar och att jag inte heller tycker att jag har fått några skäl eller argument som bygger den tesen.

Jag tycker att Magdalena Andersson hade en bra ingång från början, men jag vill alltså för protokollets skull markera att vi inte tycker att kärnkraften ska ingå i taxonomin.

Anf. 24 JESSIKA ROSWALL (M):

Jag vill egentligen bara vara noggrann gällande det statsministern sa. Saken är inte prövad av kammaren, så jag tycker att ordföranden sammanfattade det lite felaktigt. Statsministern sa i stället att det var jämnt.

Sedan delar jag uppfattningen att EU-nämnden ger mandat, och det får prövas i en annan ordning.

Vi bedriver inte debatt mot varandra i det här forumet, men jag kan ändå lägga till att huruvida en fråga är på agendan eller inte har vi haft uppe här flera gånger. Vi vet ju att taxonomin var uppe förra gången, så jag tycker att statsministern gör rätt i att lyfta upp Sveriges uppfattning i frågan vid det kommande rådsmötet.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Jag tycker i alla fall fortfarande att det finns en majoritet i Sveriges riksdag mot hållbar kärnkraft, men oavsett vilket är det i dag en majoritet i EU-nämnden som är för att detta ska framföras av statsministern.

Med detta sagt avrundar jag genom att säga att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med tillägget att kärnkraften ska klassas som hållbar i taxonomin. Sedan finns det ett antal avvikande ståndpunkter. Det finns en från Miljöpartiet, med instämmande från Vänsterpartiet. Det finns en oliklydande avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet samt en oliklydande avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna. Centerpartiet har också anmält avvikande ståndpunkt, med hänvisning till den man tidigare anmält i finansutskottet.

Därmed tackar jag statsministern för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde och önskar lycka till vid det kommande rådsmötet. Vi kommer att få höras på fredag morgon igen. Tack för närvaron i dag, statsministern!

Innehållsförteckning

§ 1 Europeiska rådet

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 4 CLASGÖRAN CARLSSON (S).....	4
Anf. 5 JESSIKA ROSWALL (M).....	4
Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD).....	6
Anf. 7 ANNIKA QARLSSON (C).....	8
Anf. 8 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	9
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 10 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	11
Anf. 11 SOFIA DAMM (KD)	12
Anf. 12 MARIA NILSSON (L).....	13
Anf. 13 LORENTZ TOVATT (MP)	14
Anf. 14 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	15
Anf. 15 JESSIKA ROSWALL (M).....	17
Anf. 16 LUDVIG ASPLING (SD).....	17
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 18 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	18
Anf. 19 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	18
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 21 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	18
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 23 ANNIKA QARLSSON (C).....	19
Anf. 24 JESSIKA ROSWALL (M).....	19
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	19